

Gdańsk, 2.03.2022

Kompilacja dotycząca różnych aspektów sytuacji uchodźców z Ukrainy w świetle prawa polskiego

Informacje przygotowane przez Wydział Prawny Urzędu Miasta Łodzi

kierowany przez r. pr. dr hab. Marcina Górskiego, OIRP Łódź

REALIZACJA ZADAŃ PUBLICZNYCH Z DZIEDZINY POMOCY UCHODźCOM PRZEZ PODMIOTY NIEPUBLICZNE

Istotna informacja dla koleżanek i kolegów świadczących pomoc prawną w urzędach organów administracji publicznej, dotycząca zlecenia realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym w związku z potrzebą udzielenia pomocy osobom przybywającym z Ukrainy (przygotowała Pani Mec. Urszula Onak-Mirowska z OIRP w Łodzi - tu executive report):

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie sfera zadań publicznych obejmuje zadania w zakresie pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą.

Zasadą jest, że wspieranie oraz powierzanie realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, prowadzące działalność statutową w danej dziedzinie, odbywa się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert.

Aktualnie obowiązująca ustawa pozwala na pominięcie procedury konkursowej m.in. w przypadku określonym w art. 19a ustawy o d.p.p.i o w.

Zgodnie z tym przepisem, na podstawie oferty realizacji zadania publicznego, złożonej przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego uznając celowość realizacji tego zadania, może zlecić organizacji pozarządowej lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3, z pominięciem otwartego konkursu ofert, realizację zadania publicznego o charakterze lokalnym lub regionalnym, spełniającego łącznie następujące warunki (tryb małych zleceń):

- wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza kwoty 10 000 zł;
- zadanie publiczne ma być realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni.

Łączna kwota środków finansowych przekazanych przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego tej samej organizacji pozarządowej lub temu samemu podmiotowi wymienionemu w art. 3 ust. 3, w tym trybie, w danym roku kalendarzowym, nie może przekroczyć kwoty 20 000 zł.

Wysokość środków finansowych przyznanych przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego w ww. trybie nie może przekroczyć 20% dotacji planowanych w roku budżetowym na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 (art. 19a ww. ustawy).

Należy wskazać, że tryb małych zleceń jest szybki, ale wsparcie albo realizacja zadania publicznego jest ograniczona zarówno czasowo jak i kwotowo.

W tym jednak przypadku, w terminie nie dłuższym niż 7 dni roboczych od dnia wpłynięcia oferty, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego zamieszcza ofertę na okres 7 dni:

- w Biuletynie Informacji Publicznej;
- w siedzibie organu jednostki samorządu terytorialnego w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń;
- na stronie internetowej organu jednostki samorządu terytorialnego.

Każdy, w terminie 7 dni od dnia zamieszczenia oferty w sposób, o którym mowa w ust. 3, może zgłosić uwagi dotyczące oferty.

Po upływie ww. terminu oraz po rozpatrzeniu uwag, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego niezwłocznie zawiera umowę o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego.

W zakresie pomocy ofiarom konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą tytułem przykładu działań jakie mogą być realizowane można wskazać: zapewnienie tymczasowego schronienia, doraźnego wyżywienia, artykułów pierwszej potrzeby, w tym zakup żywności, zakup środków czystości i higieny osobistej, zakup leków i materiałów opatrunkowych, zakup odzieży i obuwia a także zakup przyborów i pomocy szkolnych czy zakup usług tłumaczeniowych, zapewnienie wsparcia psychologicznego, prowadzenie działalności szkoleniowo - edukacyjnej w stosunku do osób poszkodowanych.

PRAWO DO OPIEKI ZDROWOTNEJ

Istotna informacja dla koleżanek i kolegów świadczących pomoc prawną osobom przybywającym z Ukrainy: zgodnie z komunikatem NFZ z 26 lutego 2022 r., obywatele Ukrainy, którzy przybyli do Polski w następstwie rosyjskiego aktu agresji na Ukrainę, mają takie same prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, jak obywatele polscy. Świadczenia będą finansowe przez NFZ ze środków budżetu państwa. Ponadto, rząd RP pracuje nad szczególnymi rozwiązaniami prawnymi w tej sprawie - obecne rozwiązanie ma charakter doraźny. Nie zmienia to faktu - podkreślam - że obywatele Ukrainy już obecnie mają pełny dostęp do polskiej opieki medycznej, na tych samych zasadach, co obywatele polscy.

Na marginesie: za niedopuszczalne konstytucyjnie należy uznać uzależnienie powyższego rozwiązania od kryterium obywatelstwa ukraińskiego. Z Ukrainy ewakuują się również, uciekając przed rosyjską agresją, obywatele innych państw (np. studenci zagraniczni) i bezpieczeństwa. W mojej ocenie NFZ powinien pilnie skorygować powyższe rozwiązanie, w sposób odpowiadający treści art. 32 Konstytucji RP.

LEKI NA RECEPTY

Istotna informacja dla koleżanek i kolegów świadczących pomoc prawną osobom przybywającym z Ukrainy - w sprawie recept.

Zgodnie z par. 15 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 23 grudnia 2020 r., recepta wystawiona w innym państwie niż państwo członkowskie Unii Europejskiej lub państwo członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strona umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym -czyli np. recepta WYSTAWIONA W UKRAINIE - może być zrealizowana, jeżeli zawiera następujące dane:

- 1) imię lub imiona i nazwisko pacjenta;
- 2) adres pacjenta;
- 3) nazwę powszechnie stosowaną (międzynarodową) albo nazwę handlową;
- 4) postać;

5) moc;

6) ilość;

7) datę wystawienia recepty;

🤪 dane osoby wystawiającej receptę określone w art. 96a ust. 1 pkt 3 lit. a, b i d ustawy - Prawo farmaceutyczne (imię lub imiona i nazwisko osoby wystawiającej receptę, kwalifikacje zawodowe osoby wystawiającej receptę, w tym posiadany tytuł zawodowy, a także adres poczty elektronicznej lub numer telefonu wraz z prefiksem międzynarodowym do bezpośredniego kontaktu z osobą wystawiającą receptę) w formie nadruku albo pieczęci oraz własnoręczny podpis osoby wystawiającej receptę.

2. Recepta, o której mowa w ust. 1, jest realizowana za pełną odpłatnością.

Według komunikatów Naczelnej Rady Lekarskiej, jej prezes rozmawiał z ministrem zdrowia i uzyskał informację, że problem odpłatności za recepty ukraińskie zostanie rozwiązany do końca tego tygodnia (jak należy się spodziewać - zostaną objęte refundacją).

Ponadto NRL zwraca uwagę, że "wystawiając e-recepty dla osób z Ukrainy, które nie posiadają numeru PESEL, należy pamiętać o wydrukowaniu jej w formie zawierającej kod paskowy" - w przeciwnym razie recepta nie będzie mogła być zrealizowana.

Zgodnie z komunikatem GIF (treść poniżej) z 25 lutego 2022 r., farmaceuci mogą SAMODZIELNIE wystawiać osobom przybywającym z Ukrainy recepty farmaceutyczne. Zgodnie bowiem z art. 96 ust. 4 ustawy - Prawo farmaceutyczne "farmaceuta posiadający prawo wykonywania zawodu może wystawić [...] receptę farmaceutyczną - w przypadku zagrożenia zdrowia pacjenta". Jest ona wystawiana w postaci elektronicznej i może być wystawiona na produkty lecznicze o kategorii dostępności Rp, z zastrzeżeniem produktów leczniczych zawierających środki odurzające lub substancje psychotropowe.

Niestety, póki co, recepty takie są wystawiane za pełną odpłatnością.

Z Komunikatu Głównego Inspektora Farmaceutycznego:

„– W związku z bezprecedensową inwazją Rosji na Ukrainę i dynamicznie rozwijającą się sytuacją międzynarodową, a także zważywszy na rolę farmaceuty w zapewnianiu dostępności i bezpieczeństwa stosowania produktów leczniczych przez pacjentów, którzy – niezależnie od narodowości – wymagają bezpośredniego fachowego wsparcia, Główny Inspektor Farmaceutyczny wydał komunikat ws. uprawnień zawodowych farmaceutów polegających na możliwości wystawiania recept farmaceutycznych – czytamy na stronie GIF. Główny Inspektor Farmaceutyczny – Ewa Krajewska – przypomina, iż na podstawie art. 96 ust. 4. Ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1977, z późn. zm.) Farmaceuta posiadający prawo wykonywania zawodu w przypadku zagrożenia zdrowia pacjenta jest uprawniony do wystawienia recepty farmaceutycznej.

Farmaceuta pracujący w aptece lub punkcie aptecznym w sytuacji zagrożenia zdrowia pacjenta, jest uprawniony do wystawienia recepty na produkty lecznicze o kategorii dostępności Rp (z zastrzeżeniem środków kontrolowanych). Recepta farmaceutyczna wystawiana jest elektronicznie i musi zawierać dane wyszczególnione w art. 96a ust. 1 (z wyłączeniem pkt 5 lit. b) oraz przyczynę wydania leku. Wyżej wymienione recepty realizowane są z pełną odpłatnością – 100% i wymagane jest ich ewidencjonowanie. Dodatkowo, w szczególnych sytuacjach regulowanych zapisami ustawy, tj. brak dostępu do systemu e-zdrowia (P1) oraz zagrożenie zdrowia pacjenta o nieustalonej tożsamości, możliwe jest wystawienie recepty farmaceutycznej w postaci papierowej. Ponadto każdy farmaceuta

posiadający prawo wykonywania zawodu i widniejący w Centralnym Rejestrze Farmaceutów ma również możliwość wystawienia recepty pro auctore oraz pro familiae. W przywołanej sytuacji recepta wystawiana jest w postaci elektronicznej za pomocą aplikacji gabinet.gov.pl. W wskazanych powyżej wyjątkowych sytuacjach receptę taką można wystawić również w postaci papierowej. Należy pamiętać, że recepty papierowe, na których ordynowane są leki refundowane, muszą posiadać unikalny numer identyfikujący receptę, który farmaceuta otrzymuje z Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) po uzyskaniu dostępu do portalu NFZ. Niezależnie od powyższego, w każdej sytuacji należy dochować niezbędnej sumienności i słuszności zawodowej, wymogów etyki zawodu farmaceuty, mając zawsze na uwadze dobro pacjenta. Przed wystawieniem recepty niezbędne jest przeprowadzenie wywiadu z pacjentem lub ewentualna weryfikacja dokumentacji poświadczającej, że pacjent był już diagnozowany przez lekarza, ordynowany lek jest właściwy i zgodny z zaleceniami terapeutycznymi (czytaj również: Jak realizować w Polsce recepty z Ukrainy? Komunikat NIA...). – Mając na uwadze powyższe, w związku z dynamicznie rozwijającą się sytuacją międzynarodową oraz rolą zawodu farmaceuty w zapewnianiu dostępności i bezpieczeństwa stosowania produktów leczniczych przez pacjentów, którzy wymagają otrzymania bezpośredniego fachowego wsparcia, niezależnie od narodowości, w sytuacji zgłaszania się do aptek ogólnodostępnych lub punktów aptecznych obcokrajowców, w obecnej sytuacji w szczególności uchodźców z Ukrainy, potrzebujących udzielenia pomocy w zakresie wydania produktu leczniczego informuję, że istnieje możliwość dokonania tej czynności – informuje Ewa Krajewska.
(źródło: farmacja.net sp. z o. o)

DOSTĘP DO OPIEKI PRZEDSZKOLNEJ

Istotna informacja dla koleżanek i kolegów udzielających pomocy prawnej przybywającym z Ukrainy: zgodnie z art. 165 ust. 1 ustawy - Prawo oświatowe, "Osoby niebędące obywatelami polskimi korzystają z nauki i opieki w publicznych przedszkolach lub publicznych innych formach wychowania przedszkolnego, a także w niepublicznych przedszkolach, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, oddziałach przedszkolnych w niepublicznych szkołach podstawowych, o których mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, i niepublicznych innych formach wychowania przedszkolnego, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, a podlegające obowiązkowi szkolnemu, korzystają z nauki i opieki w publicznych szkołach podstawowych, publicznych szkołach artystycznych oraz w publicznych placówkach, w tym placówkach artystycznych, na warunkach dotyczących obywateli polskich.". Prawo dostępu do zajęć w szkołach (a właściwie: obowiązek szkolny) nie jest uzależnione od jakichkolwiek przesłanek związanych z legalizacją pobytu.

EDUKACJA – PRAWO DO NAUKI

Istotna informacja dla koleżanek i kolegów świadczących pomoc prawną osobom przybywającym z Ukrainy - dotycząca przyjmowania dzieci do publicznych szkół i przedszkoli w trakcie roku szkolnego.

Zgodnie z art. 130 ust. 2 ustawy - Prawo oświatowe, "o przyjęciu dziecka do publicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej i publicznej innej formy wychowania przedszkolnego oraz dzieci, młodzieży i osób pełnoletnich do publicznych szkół wszystkich typów, w tym do klas I, klas wstępnych, o których mowa w art. 25 ust. 3, oraz do publicznych placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 8, w trakcie roku szkolnego, decyduje odpowiednio dyrektor przedszkola lub szkoły, a w przypadku publicznej innej formy wychowania przedszkolnego prowadzonej przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną także osoba kierująca tą inną

formą wychowania przedszkolnego, z wyjątkiem przypadków przyjęcia dzieci i młodzieży zamieszkałych w obwodzie publicznej szkoły podstawowej, które są przyjmowane z urzędu".

Jeżeli więc dziecko zamieszkuje w obwodzie danej publicznej szkoły podstawowej, to jego przyjęcie jest obowiązkiem, przy czym może być jedynie uzależnione od zgody organu prowadzącego, jeżeli wymaga zmian organizacyjnych powodujących dodatkowe skutki finansowe (ust. 3).

PRAWO OŚWIATOWE – WSPARCIE DLA UCZNIÓW NIEPOLSKOJĘZYCZNYCH

Istotna informacja dla koleżanek i kolegów udzielających pomocy prawnej dla osób przybywających z Ukrainy (przygotowana przez Pana Mec. Piotra Olszowca z OIRP w Łodzi - tu zamieszczam executive report):

- 1) wsparcie w postaci pomocy udzielanej przez osobę władającą językiem kraju pochodzenia, zatrudnioną w charakterze pomocy nauczyciela stanowi prawo cudzoziemca, podlegającego obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki,
- 2) o zatrudnieniu decyduje dyrektor szkoły w porozumieniu z organem prowadzącym,
- 3) zatrudnienie następuje na stanowisku pomocniczym i obsługi (status pracownika samorządowego),
- 4) nie musi posiadać kwalifikacji pedagogicznych, nie wykonuje zadań zastrzeżonych dla nauczycieli,
- 5) pomoc nie dłużej niż 12 miesięcy dla jednego ucznia,
- 6) warunki zatrudnienia:
  - 1) posiada znajomość języka polskiego potwierdzoną odpowiednimi dokumentami,
  - 2) ważny tytuł pobytowy,
  - 3) w zależności od rodzaju tytułu pobytowego – zezwolenie na pracę lub oświadczenie.
- 7) zatrudnienie na zasadach ogólnych – na czas określony lub nieokreślony,
- 8.) osoba zatrudniona na stanowisku pomocy nauczyciela powinna posiadać wykształcenie podstawowe, a także umiejętność wykonywania czynności na stanowisku.

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082),
- ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1282),
- załącznik nr 3 do rozporządzenia z dnia 25 października 2021 r. Rady Ministrów w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1960),
- ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 1762),
- ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1233),
- rozporządzenie z dnia 23 kwietnia 2009 r. Prezesa Rady Ministrów w sprawie rodzajów dokumentów potwierdzających znajomość języka polskiego przez osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego, ubiegające się o zatrudnienie w służbie cywilnej (Dz. U. nr 64, poz. 539),

– ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100).

EDUKACJA – KWESTIA ZGODY RODZICÓW NA PRZYJĘCIE DO SZKOŁY

Istotna informacja dla koleżanek i kolegów świadczących pomoc prawną osobom przybywającym z Ukrainy: w sytuacji braku kontaktu z drugim z rodziców (np. z ojcem, który walczy na froncie, czy w ogóle z którymkolwiek z rodziców, jeżeli opiekę faktyczną sprawują np. dziadkowie, czy też partner tej samej płci, z którym dziecko przebywa w Polsce) dyrektor szkoły nie może wymagać zgody drugiego rodzica czy w ogóle rodziców na przyjęcie dziecka do szkoły. Jak słusznie wskazuje Dyrektorka Departamentu Kształcenia Ogólnego MEN p. Katarzyna Koszewska w piśmie nr DKO-WOK.053.2.2019.AK z 3 czerwca 2019 r., "przyjmowanie dzieci do szkół za zgodą jednego rodzica nie jest niezgodne z prawem", bo "sprawą priorytetową [...] jest prawo dziecka do edukacji".

Zatem: dyrektor szkoły nie może wymagać, żeby na wniosku o przyjęcie dziecka do szkoły podpisał się drugi rodzic (wystarczy, żeby na wniosku podpisała się osoba, która sprawuje faktyczną opiekę nad dzieckiem).

EDUKACJA – TWORZENIE ODDZIAŁÓW DWUJĘZYCZNYCH

Istotna informacja dla koleżanek i kolegów świadczących pomoc prawną w organach prowadzących szkoły (przygotowała Pani Mecenasa Anna Chrzęszcz, OIRP w Łodzi):

W przypadku, kiedy jest taka potrzeba, istnieje możliwość utworzenia w szkołach oddziałów dwujęzycznych i oddziałów międzynarodowych.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, zwanej dalej p.o., w szkołach publicznych i niepublicznych, z wyjątkiem szkół artystycznych, branżowych szkół I stopnia, branżowych szkół II stopnia i szkół policealnych, mogą być tworzone oddziały dwujęzyczne. Jednocześnie w art. 25 ust. 2 p.o. wskazano, że w przypadku szkoły podstawowej oddziały dwujęzyczne tworzy się począwszy od klasy VII. Artykuł 4 pkt 4 p.o. określa, że przez oddział dwujęzyczny - należy rozumieć oddział szkolny, w którym nauczanie jest prowadzone w dwóch językach: polskim oraz obcym nowożytnym będącym drugim językiem nauczania.

Natomiast zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 6 p.o., organizację oddziałów dwujęzycznych określa statut konkretnej szkoły. Utworzenie oddziału dwujęzycznego nie jest przekształceniem szkoły. Rada pedagogiczna szkoły ma kompetencje do przygotowania projektu statutu szkoły oraz do jego uchwalenia, jeżeli w szkole nie działa rada szkoły. W przepisach prawa oświatowego nie istnieje przepis określający tryb podejmowania uchwały w sprawie statutu lub jego zmian, powinien on zostać określony w regulaminie rady pedagogicznej.

Dyrektor szkoły przed utworzeniem oddziałów dwujęzycznych winien uzgodnić z organem prowadzącym możliwość ich utworzenia poprzez analizę warunków kadrowych i lokalowych szkoły i zabezpieczenia środków finansowych niezbędnych do funkcjonowania oddziałów. Formalnym dokumentem, z którego wynika, że w danej szkole tworzy się oddział dwujęzyczny jest arkusz organizacji szkoły, który jest opracowywany przez dyrektora szkoły i zatwierdzany przez organ prowadzący szkołę. Po otrzymaniu zgody organu prowadzącego – dyrektor szkoły dokonuje zmian w statucie szkoły, który winien określać organizację oddziałów dwujęzycznych i klas z uwzględnieniem organizacji nauczania i oceniania w tych klasach. Dyrektor szkoły na podstawie zatwierdzonego arkusza organizacji szkoły, z uwzględnieniem zasad ochrony zdrowia i higieny pracy, ustala tygodniowy rozkład zajęć określający organizację zajęć edukacyjnych, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 i 2 p.o. w szkołach publicznych i niepublicznych, z wyjątkiem szkół artystycznych, mogą być tworzone oddziały międzynarodowe. Utworzenie oddziału międzynarodowego wymaga zezwolenia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Wniosek o zezwolenie na utworzenie oddziału międzynarodowego składa organ prowadzący szkołę, w której ma zostać utworzony oddział międzynarodowy.

Uczniowie cudzoziemscy mogą być objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną w związku z doświadczeniem migracyjnym. Pomoc polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych i czynników środowiskowych wpływających na funkcjonowanie ucznia. Pomoc psychologiczno-pedagogiczną w szkole organizuje dyrektor szkoły.

JĘZYK UŻYWANY W KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ

Rozporządzenie Ministra SWiA z 18 marca 2002 r. (Dz. U. Nr 37, poz. 349) pozwala na umieszczanie przekładów na języki obce wszelkich tekstów umieszczonych:

- a) na tablicy urzędu lub instytucji użyteczności publicznej,
- b) w innym eksponowanym miejscu przeznaczonym do informowania,
- c) w środkach transportu publicznego,

lub wszelkich tekstów przeznaczonych do odbioru publicznego - m.in. w miastach, w których znajdują się przedstawicielstwa lub siedziby firm zagranicznych (co dotyczy praktycznie wszystkich większych miast w Polsce).

Niestety, z par. 2 ust. 4b wynika, że powinien to być jeden z języków urzędowych UE, czyli nie ukraiński. W celu ułatwienia adaptacji obywateli Ukrainy przybywających do Polski jest konieczna pilna, punktowa nowelizacja tego przepisu (powinien on otrzymać brzmienie: "4b. W wypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 3-14, językiem obcym powinien być w szczególności jeden z języków urzędowych Unii Europejskiej"), o co apeluję do ministra SWiA.

Dobra wiadomość jest taka, że przepisy ustawy o języku polskim stanowią w większości przypadek *lex imperfecta* (zob. art. 15 ustawy o języku polskim), zatem naruszenie (tak naprawdę) zakazu umieszczania np. urzędowych tablic czy obwieszczeń w jęz. ukraińskim nie pociąga za sobą odpowiedzialności prawnej, w tym karnej.

Informację kieruję do koleżanek i kolegów świadczących pomoc prawną w organach administracji publicznej, mając na uwadze nadzwyczajne i dramatyczne okoliczności, w jakich się znaleźliśmy.

JĘZYK POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

Istotna informacja dla koleżanek i kolegów świadczących pomoc prawną dla osób przybywających z terytorium Ukrainy oraz dla świadczących pomoc prawną w organach administracji publicznej (Autor: Pan Mec. Piotr Adamas, OIRP w Łodzi):

- 1) Dopuszczalne jest składanie przez stronę postępowania administracyjnego wniosku w postaci uprzednio przygotowanego w języku polskim formularza, który został wypełniony przy pomocy osoby wspomagającej spoza urzędu czy samego urzędnika – formularz winien zostać w takim wypadku zostać wypełniony w języku polskim, zaś podpisany zgodnie z ogólnymi zasadami.

2) W przypadku konieczności dopuszczenia dowodu z przesłuchania strony, obecność tłumacza jest niezbędna w celu dokonania czynności, które zostały w sposób wyraźny wskazane w treści art. 69 § 2 kpa.

3) Złożenie przez stronę dokumentu w języku ukraińskim do akt sprawy jako dowód jest DOPUSZCZALNE – czym innym jest wykorzystanie obcojęzycznego środka dowodowego jako dowodu w postępowaniu, a czym innym wynikający z ustawy wymóg dokonywania czynności przez organy w języku polskim. Wymóg ten jest realizowany w ten sposób, że czynność urzędowa organu polegająca na badaniu treści dokumentu obcojęzycznego wymaga dokonania tłumaczenia dokumentu.

4) Wykonanie tłumaczenia dokumentu złożonego uprzednio przez stronę może zostać zrealizowane NA KOSZT ORGANU w oparciu o przepis art. 261 § 1 pkt 4 kpa, zgodnie z którego treścią organ powinien załatwić podanie mimo nieuiszczenia należności jeżeli za niezwłocznym załatwieniem przemawiają względy społeczne lub wzgląd na ważny interes strony.

5) Zgodnie z art. 267 kpa w razie niewątpliwej niemożności poniesienia przez stronę opłat, kosztów i należności związanych z tokiem postępowania organ administracji publicznej może ją ZWOLNIĆ w całości lub w części OD PONOSZENIA tych opłat, kosztów i należności. Przepis ma charakter niewątpliwie uznaniowy, ale biorąc pod uwagę przypadek, w którym strona ucieka przed konfliktem zbrojnym do Rzeczypospolitej Polskiej, nie posiada zatrudnienia ani majątku w Polsce, możemy uznać powyższe przesłanki za spełnione.

6) Wydaje się celowe dodatkowe opracowanie i wdrożenie pewnej ogólnej klauzuli przez tłumacza przysięgłego języka ukraińskiego oddającej treść pouczenia o przysługującym stronie prawie i sposobie wniesienia środka odwoławczego zgodnie z kpa – obowiązek taki wynika co prawda wprost wyłącznie z ustawy z 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (przy czym tam stanowi się o języku „zrozumiałym” a nie „ojczystym”), niemniej jednak należałoby zastanowić się nad wdrożeniem takiej dobrej praktyki na gruncie postępowań administracyjnych z udziałem obywateli Ukrainy.

ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY

Istotna informacja dla koleżanek i kolegów udzielających pomocy prawnej osobom przybywającym z Ukrainy: zgodnie z przepisami dotyczącymi mieszkaniowego zasobu gminy, dostęp do tego zasobu dotyczy wszystkich wymagających tego członków wspólnoty samorządowej, nie zaś jedynie tych członków wspólnoty, którzy w gminie są zameldowani (na pobyt stały albo czasowy). O zawarciu umowy (poza kwestią ograniczonej dostępności lokali) decyduje wysokość dochodu gospodarstwa domowego i warunki zamieszkiwania. Czyli prosto: obywatelom Ukrainy, którzy zamieszkają w Państwa miejscowościach, mogą Państwo pomagać w złożeniu wniosków o lokale socjalne.

Przygotowała, za wiedzą i zgodą Kol. Marcina Górskiego

Magda Krzyżanowska Mierzewska, OIRP Gdańsk